

PAINTING-LIKE PHOTOGRAPHY

Derya ŞAHİN*¹

* Doç. İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel sanatlar Eğitimi Bölümü / Resim Öğretmenliği Programı

Abstract

Photography is one of the important forces that trigger the art environment and ensure continuity. It can be said that the art of painting influences the plastic language of the photography due to the fact that the photography was found after the art of painting, that its first field of contact was the art of painting, and that most of the first photographers were painters. It is known that the aim of the experimental studies carried out with the effort to prove that photography is an art especially in the first phase of photography called pictorial photography was mostly to create a pictorial effect. The pictorialism in photography is based on impressionism. While Stieglitz is one of the successful names in the field of pictorial photography, it is also seen that Eugene Atget adopts the methods used by cubist and futuristic artists in his photographs. Although the photography tried to create a unique identity for itself in its later phases, it is clear that it did not completely separate or does not want to separate from the pictorial language. The works of Katerina Belkina combining painting and photography and Özlem Şimşek's revitalization of women's representations in the historical paintings of Turkish art history indicate that photography-painting interaction still continues. The convergence between photography and painting and artist's works that combine painting and photography by using digital technology in their photographs are included in this study.

Keywords: Art, Painting, Photography.

RESİM GİBİ FOTOĞRAF

Özet

Fotoğraf, sanat ortamını tetikleyen, sürekliliği sağlayan önemli güçlerden biridir. Fotoğrafın resim sanatından sonra bulunması, ilk ilişki kurduğu alanın resim sanatı olması ve ilk fotoğrafçıların çoğunun ressam olmasından dolayı resim sanatının, fotoğrafın plastik dilini etkilediği söylenebilir. Fotoğrafın özellikle resimselci fotoğraf denilen ilk evresinde bir sanat olduğunu kanıtlama çabası ile yapılan deneysel çalışmaların, daha çok resimsel bir etki yaratmak için olduğu bilinmektedir. Fotoğrafta resimselliğin temeli izlenimciliğe dayanmaktadır. Stieglitz, resimsel fotoğraf alanında başarılı isimlerden biriyken, Eugene Atget'nin fotoğraflarında kübist ve gelecekçi ressamların kullandığı yöntemlere başvurduğu görülmektedir. Fotoğrafın daha sonraki evrelerinde kendine özgü bir kimlik oluşturma çabası içine girmiş olmasının yanında resimsel dilden tamamen kopmadığı veya kopmak istemediği açıktır. Katerina Belkina'nın resim ve fotoğrafı birleştiren eserleri, Özlem Şimşek'in Türk sanat tarihinin tarihi tablolarındaki kadın temsillerini fotoğraflarında yeniden canlandırması, fotoğraf-resim etkileşiminin devam ettiğini göstermektedir. Bu çalışmada, fotoğraf resim yaklaşımına ve sanatçıların fotoğraflarında dijital teknolojiyi kullanarak resim ve fotoğrafı birleştiren eserlerine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Resim, Fotoğraf.

GİRİŞ

Resmin Fotoğrafa Etkileri

“Teknik gelişme, kendi başına sanatın düşmanı olamaz; ona yardım edebilir ancak” (Freund, 2008: 50).

Fotoğraf makinesi 1839 da icat edildiği günden beri sanat ortamını tetikleyen, sürekliliği sağlayan önemli güçlerden biri olmuştur. Bu tarihten itibaren de fotoğraf- resim yaklaşımı ve mücadelesi başlamıştır diyebiliriz.

¹ Sorumlu Yazar email: derya2181@gmail.com/ Doi: 10.22252/ijca.696053

Fotoğrafın resim sanatından sonra bulunması, adeta resim sanatının kucağında doğması, ilk beslendiği alanın resim sanatı olması ve de ilk fotoğrafçıların çoğunun ressam olmasından dolayı resim sanatının fotoğrafın plastik dilini etkilemiş olması doğaldır.

Fotoğraf bulunduktan sonra tüm argümanlarını, söylemini, resim üzerine kurmuştur. Çünkü fotoğraf için insanların düşüncesi, mekanik yolla elde edilen resim idi. Bu düşünceler ve ilk fotoğrafçıların çoğunun resim kökenli olması nedeniyle fotoğrafın kendine özgü bir dili olabileceği başlangıçta düşünülmeyi (İmançer, http://www.fotografya.gen.tr/issue-15/a_imancer15.htm). Hatta fotoğrafın sanat olabileceği fikri üzerine de epeyce tartışıldı.

Portre fotoğrafçısı Andre-Adolphe-Eugene Disderi, 1862 yılında yayımladığı *Fotoğrafta Estetik* isimli kitabında fotoğrafçının da tıpkı ressam gibi doğal manzarayı tüm biçimleri, perspektif, ışık ve gölge olaylarıyla birlikte yansıtabileceğini yazmıştır ve iyi bir fotoğrafı şu özellikleriyle tanımlamaktadır: hoşça giden bir görünüş, genel netlik, aydınlık yerlerin parlak olması, orantılardaki doğallık, tonlardaki ayrıntılar, güzellik. Bu özelliklerle Andre-Adolphe-Eugene Disderi'nin ressamların estetik görüşlerini benimsemiş ve fotoğrafa uyarlamış olduğunu göstermektedir (Freund, 2008: 64).

Fotoğraf sanatında resimsellik; 1850-1900 dönemini kapsar ve Empresyonist hareketten etkilenir. Empresyonistler, yaşamın rengini, ritmini, canlılığını yakalamak için fotoğrafın ayrıntılarından ve ışığından faydalandılar. Resimselciler, soft-focus objektif kullanarak net ve keskin fotoğraf yerine, genellikle net olmayan ve şiirsel bir atmosfer içeren sanatsal fotoğraflar üretmenin zorluklarını ve heyecanını yaşadılar (Gök,2016:110)

Fotoğrafın resimselci fotoğraf (Pictorializm) denilen evresine baktığımız zaman, gerçekliğin tablolarındaki gibi yansıtıldığı görülmektedir. Kompozisyon, ışık, gölge, hareket gibi değerlendirme ölçütleri de tablolardan ödünç alınmıştır.

Fotoğrafın resmin dilinden etkilendiği fotoğrafçıların kullandığı kavramlara bakıldığında da anlaşılmaktadır. Resmin dilinde var olan; kompozisyon, ışık gölge, aydınlık-karanlık, leke-çizgi, yumuşak-sert, doku, denge, perspektif gibi kavramları fotoğraf alanında da görmek mümkündür. Fotoğrafın daha sonraki evrelerinde kendine özgü bir dil oluşturma çabası içine girmiş olmasının yanında resimsel dilden tamamen kopmamıştır. Fotoğrafın tarihsel gelişimi ele alınırken, öncülü olarak resim sanatını kabul görmesi doğaldır. Fotoğraf kuramcılarının ve eleştirmenlerinin çoğu, resim sanatının bileşenlerini referans alarak kullanmaktadırlar. Resim sanatına ait kuralların var olması fotoğraf sanatının daha iyi kavranmasını ve yorumlanmasını beraberinde getirmektedir. 19.yüzyıl İngilteresinde Royal Akademi'nin skolastik hocaları, Ön-Rafaellocular'ın biçimlerini ne kadar karşı çıksalar da, onların resimlerinde kullandığı ışık tekniği ve enstantane izlenimini veren çalışmalarında, dinsel temaları 'aşkın' bir kategoriye yükseltirken, günlük yaşamın sıradan anlarını da fotoğrafa yaklaştırmıştır. 19. yüzyılın en önemli porte fotoğrafçılarından biri olan Julia Margaret Cameron, Ön Rafaellocular'ın resimlerine benzer figürleri bu kez fotoğraflara taşımıştır. Edward Steichen'in birçok fotoğrafı görsel anlamda hep 'resim gibi' diye tanımlanmıştır (Akoğul, 2007: 56).

Resim 1. Edward Steichen,Gloria Swanson,New York,1924

Resim 2. Julia Margaret Cameron Parting of Sir Lancelot and Queen Guinevere,1874

Özellikle portre fotoğraflarında kullanılan, *Rembrandt Aydınlatma* olarak bilinen ışıklandırma türünün kaynağı ünlü Hollandalı ressam Rembrandt'ın modellerini resmederken kullandığı ışık türüne dayanmaktadır. Rembrandt ışığı; tek bir kaynaktan gelen ışığın oluşturduğu aydınlatmadır.

Resim 3. Julia Margaret Cameron, *Sir John Herschel'in portresi*, 1867, fotoğraf

“Rembrandt aydınlatmasının temel özelliği, zayıf bir aydınlatma şekli olmasıdır. Işıklı alanlardan gölgelere geçiş çok yumuşaktır. Görüntü boyutu içindeki arka alan özel bir önem kazanır. Rembrandt aydınlatmasında hem kompozisyon hem de içerik açısından temanın anlatımı destekleyen alanları ışıklıdır. Görüntü alanı içindeki diğer alanlar tamamen karanlıktır. http://selcukkadioglu.blogspot.com/2009/05/once-isik_17.html

Resim 4. Rembrandt, *Anatomi Dersi*, 1632, tuval üzerine yağlı boya, 169,5 x 216,5 cm

Sanat amacıyla fotoğraf çekenler kendilerini belgesel fotoğrafçılardan ayırmakta, fotoğrafın bir sanatsal disiplin olarak özelliklerini araştırıp kullanmaktadırlar. Onlara göre, fotoğrafçılığın zanaat özelliğine olan gereksinim azaldıkça, işlevsel değeri de azalmakta ve böylece kendini ifade için kullanılabilir hale gelmektedir. Fotoğrafın sanatsal anlamda olgunluğa kavuşması onun kendi materyallerini, sorunlarını, potansiyelini, politikasını ve özgün olarak yapabileceklerini irdelemesi ve bunları tanımlayabilme çabası içine girmesiyle gerçekleşmektedir (Topçuoğlu, 1992: 21).

Fotoğrafın sonraki evrelerinde kendine özgü bir kimlik oluşturma çabası içine girmiş olmasının yanında resimsel dilden tamamen kopmadığı veya kopmak istemediği açıktır. Fotoğraflarında resim sanatının etkilerini görebileceğimiz sanatçılar arasında; Alfred Stieglitz, Man Ray, Eugene Atget, Christian Noirfalise, Desiree Dolron, Yau Lu, Katerina Belkina'yı sıralayabiliriz:

Alfred Stieglitz

Fotoğraftan benim için tutkum, gerçeği arayışım, takıntım diye bahseden Alfred Stieglitz, resimsel fotoğraf alanında ünlenen bir sanatçıdır. Alfred Stieglitz'in New York fotoğraflarına bakıldığında izlenimci resmin etkilerini görmek mümkündür.

Resim 5. Alfred Stieglitz, *Beşinci Caddede Kış*, 1893, fotoğraf

Man Ray

Sanat dünyasında en fazla avangart fotoğrafçılığıyla tanınan Man Ray'in ise gerçeküstücü resimlerdeki etkiyi fotoğraflarında yakalamaya çalıştığı görülmektedir.

Resim 6. Man Ray, *Noire et Blanche*, 1926.

Eugene Atget

Eugene Atget'nin fotoğraflarında kübist ve gelecekçi ressamların kullandığı yöntemlere başvurduğunu söylemek mümkündür. Özellikle sanatçının "Gobelins caddesindeki bir vitrin" isimli eseri bu etkileri taşır.

Vitrinde sergilenen ön sıradaki pantolonlar, arkada manken ve onun arkasında iki adet şapkalı mankenle birlikte, camda yansıyan caddedeki nesnelere aynı anda ve uzamda üst üste gelmişler. Bu görüş açısını kübist ve gelecekçi ressamların kullandığı yöntemle örtüştürmek mümkün olabilir (Yılmaz, 2013:36).

Resim 7. Eugene Atget , *Gobelins caddesindeki bir vitrin*

Christian Noirfalise,

Belçikalı sanatçı Christian Noirfalise, çektiği fotoğraflardan aldığı parçaları fırça darbeleri niyetine kullanarak bir ressam gibi çalışmaktadır. Sanatçının bazı eserleri, 300'den daha fazla fotoğrafın bir araya gelmesiyle oluşmaktadır.

Resim 8. Christian Noirfalise, Fotoğraf

Desiree Dolron

Hollandalı sanatçı Desiree Dolron ise gerçekleştirdiği bir fotoğraf serisinde, Hollandalı ortaçağ ressamlarının resim estetiklerine ulaşmayı amaçlamaktadır. Bunun için bir çok fotoğraf çekip, kolaj ve montaj tekniklerini de kullanarak, gerçek hayatta olmayan karakterler, mekanlar, ışıklar yaratmaya çalışmaktadır.

Resim 9. Desirée Dolron, Fotoğraf

Yau Lu

Çinli sanatçı Yau Lu çalışmalarında, çöp yığınları üstüne örttüğü yeşil ağları fotoğrafladıktan sonra, sayısal ortamda eklediği diğer fotografik detaylarla eserlerinde Uzakdoğu resmi estetiğini yakalamayı amaçlamıştır (<http://www.fotoritim.com/yazi/murat-germen--sayisal-anlak-cagdas-fotografpratiginde-donusumler-bolum-1>).

Resim 10. Yau Lu, Fotoğraf

Katerina Belkina

Fotoğrafın resim sanatını kullanması bağlamında yine genç kuşak fotoğraf sanatçılarından olan Katerina Belkina, dijital teknolojiyi kullanarak resim ve fotoğrafı birleştiren çalışmalarıyla dikkat çekmektedir. Rene Magritte, Van Gogh, Paul Cezanne, Amadeo Modigliani, Kazimir Malevich gibi sanatçıların resimlerine kendi portresini yerleştiren sanatçı, resimsel dili fotoğraflarına ekleyerek farklı bir sentez sunmaktadır.

Resim 11. Katerina Belkina,Fotoğraf

Özlem Şimşek

Fotoğraf ve video sanatçı olan Özlem Şimşek, 2010-2011 yılları arasında ürettiği fotoğraflarıyla geçmiş ve bugünün sanatının birlikteliğini sunmaktadır.

Osman Hamdi Bey, Halil Paşa, Mihri Müşfik, İbrahim Çallı, Nazmi Ziya Güran, Namık İsmail gibi sanatçıların yapıtlarını kendi bedenini kullanarak yeniden kurgulayan sanatçı, feminist temelli parodik bir temsil stratejisiyle Türk resmindeki 'modern kadın' imgesinin (ve buna bağlı olarak modern kadın kimliğinin) inşa süreçlerini ele alır. Kurguladığı her görüntüde kılık, kıyafet, makyaj, tavır değiştiren sanatçı, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e uzanan süreçte resmedilmiş kadınların dış görünüşü kadar vücut dillerini ve duygu durumlarını da canlandırmaya çalışır (Antmen, 2013:35-36).

Şimşek; *"Modellerin pozları ve o pozun izleyiciye aktarılma şekliyle ilgileniyorum. Ressamın sanat anlayışı, toplumsal görüşü, kadını görüşü var resimlerde. Onun yanı sıra o kadının kimliği de kendini gösteriyor poz verirken. Hepsi karşılıklı bir etkileşim içinde oluşuyor...Ben bu resimlerde tüm bu ilişki biçimlerinden oluşan kadın imgesini araştırıyorum..."*(Antmen, 2013:36).

Resim 12. Özlem Şimşek, Mediha Hanım Olarak Selfportre (Namık-İsmail'den-Sonra),2010.

Sonuç

Sonuç olarak; fotoğraf ve resim farklı üstünlüklere sahip iki alandır. Genel olarak fotoğrafta da resimde de bir çeviri söz konusudur. Ressam bu çeviriyi duygu ve düşünceleriyle yaparken, fotoğraf ise dijital olarak yapmaktadır. Fotoğrafçının seçimleri, müdahaleleri yok sayılmamakla beraber ressamın yorumunun verdiği haz da azımsanmayacak kadar değerlidir (Şahin,2012:24). Yine fotoğraflar en az resimler ve çizimler kadar dünyanın bir yorumudur diyebiliriz. Her iki alanın kendine ait bir dili olmasının yanında zaman zaman birbirlerinden beslendikleri de ve birbiri içinde yer alabilecekleri açıktır.

Fotoğrafın özellikle resimselci fotoğraf denilen ilk evresinde bir sanat olduğunu kanıtlama çabası ile yapılan deneysel çalışmaların, daha çok resimsel bir etki yaratmak için olduğu bilinmektedir. Fotoğrafın daha sonraki evrelerinde kendine özgü bir kimlik oluşturma çabası içine girmiş olmasının yanında resimsel dilden tamamen kopmadığı veya kopmak istemediği açıktır.

Yukarıdaki resim ve fotoğrafı birleştiren eserlerden de anlaşıldığı gibi, fotoğraf-resim etkileşiminin daha uzun yıllar devam edeceği görünmektedir.

KAYNAKÇA

Akoğul, M. (2007). *Masal Masal İçinde*. Milliyet Sanat, Aralık. S.56- 57.

Antmen, A. (2013). *Kimlikli Bedenler, Sanat, Kimlik, Cinsiyet*. İstanbul: Sel Yayıncılık.

Freund, G., *Fotoğraf Ve Toplum*, Türkçesi, Şule Demirkol, İstanbul, Sel Yayıncılık, 2. Baskı, 2008.

Gök, K. (2016). *Fotoğraf Sanatında Resimselliğin 1850-1900 Döneminde Empresyonist Hareketle Etkileşimi*, Yıldız Journal Of Art And Design, Volume 3, Issue:2, P 110-138.

Şahin, D. (2012). *Günümüzde Fotoğraf-Resim İlişkisine Düşünsel Yaklaşımlar Ve Görsel Çözümler*. Sanatta Yeterlik Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

Topçuoğlu, N. (1992). *İyi Fotoğraf Nasıl Oluyor Yani?*, İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.

Yılmaz, M. (2013) *Fotoğraf Resimdir*. Ankara: Ütopya Yayınevi

(İmançer, [Http://www.fotografya.gen.tr/issue- 15/A_İmancer15.Htm](http://www.fotografya.gen.tr/issue-15/A_Imancer15.htm)).

(<http://www.fotoritim.com/yazi/murat-germen--sayisal-anlak-cagdas-fotografpratiginde-donusumler-bolum-1>).